

Bryssel 26.6.2013
COM(2013) 454 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**ETENEMINEN ROMANIEIN INTEGRAATIOTA EDISTÄVIEN KANSALLISTEN
STRATEGIOIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA**

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**ETENEMINEN ROMANIEIN INTEGRAATIOTA EDISTÄVIEN KANSALLISTEN
STRATEGIOIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA**

1. JOHDANTO

Komission tiedonannossa *EU:n puitekehys vuoteen 2020 ulottuville romanien kansallisille integrointistrategioille*¹ kehoitetaan jäsenvaltioita laatimaan kokonaisvaltainen lähestymistapa romanien integraatioon tai jatkamaan sellaisen kehittämistä ja hyväksymään yhteisiä tavoitteita. Tavoitteet koskevat neljää toimintalohkoa eli koulutusta, työllisyyttä, terveydenhoitoa ja asumista, ja niiden tarkoituksena on nopeuttaa romanien integraatiota. EU:n kaikkien jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet ovat hyväksyneet lähestymistavan.²

Jäsenvaltiot ovat vastanneet kehoitukseen esittämällä romanien integraatiota edistävät kansalliset strategiansa. Kansalliset strategiat vaihtelevat jäsenvaltioiden romaniväestön koon ja niiden vastattavina olevien haasteiden mukaan³. Euroopan komissio on arvioinut strategioita vuonna 2012⁴ ja päätelty, että edistymisen aikaansaamiseksi neljällä toimintalohkolla on tarpeen asettaa etusijalle useita välttämättömiä rakenteellisia edellytyksiä, jotta strategiat voidaan toteuttaa tuloksekkaasti. Niitä ovat muun muassa seuraavat: yhteistyö paikallis- ja alueviranomaisten sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa, oikeasuhteisten rahoitusresurssien myöntäminen, politiikan seuranta ja sen mukauttaminen tarvittaessa, syrjinnän torjuminen vakuuttavasti ja romanien integraatiota edistävien kansallisten yhteysviranomaisten perustaminen.

Tässä tiedonannossa käsitellään ensisijaisesti näitä rakenteellisia edellytyksiä, koska todelliset muutokset ovat edelleen riittämättömiä, vaikka jäsenvaltiot ovat toteuttaneet poliittisella tasolla joitakin toimenpiteitä erityisesti parantaakseen romanien integraation alalla aktiivisesti toimivien sidosryhmien koordinoitua. Lisäksi komissio haluaa kannustaa jäsenvaltioita jatkamaan toimintaa ja sitoutuu tässä tiedonannossa antamaan jäsenvaltioille lisätukea erityisesti siihen, miten EU:n varoja käytetään romanien integraation edistämiseen.

---

¹ KOM(2011) 173 lopullinen, 5.4.2011.

² Eurooppa-neuvoston päätelmät, EUCO 23/11, 23. ja 24.6.2011, työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston (EPSCO-neuvoston) päätelmien johdosta: Neuvoston päätelmät *EU:n kehys vuoteen 2020 ulottuville romanien integraatiota edistäville kansallisille strategioille*, 10665/11, 19.5.2011.

³ Tässä tiedonannossa 'strategialla' tarkoitetaan yhdenmukaisia toimenpidekokonaisuuksia ja strategioita.

⁴ Komission tiedonanto *Romanien integraatiota edistävät kansalliset strategiat: EU:n puitekehyksen täytäntöönpano alulle* ja siihen liittyvä komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2012) 133 final.

2. STRATEGIOIDEN TULOKSELLINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO RATKAISEVASSA ASEMASSA POLIITTISTEN SITOUUMUSTEN USKOTTAVUUDEN JA PERUSTASON MUUTOSTEN KANNALTA

On ratkaisevan tärkeää varmistaa romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden tuloksellinen täytäntöönpano. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on olennaisen tärkeää toteuttaa riittävät toimenpiteet ja käyttää saatavana olevia varoja entistä tehokkaammin romanien sosiaalis-taloudellisen integraation edistämiseksi. Tästä syystä komissio seuraa tiiviisti jäsenvaltioiden edistymistä sekä Eurooppa 2020 -strategiassa että erityisesti romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevassa EU:n puitekehyksessä.

Romanien osallistamista ja sen johdonmukaisuutta yleisten politiikkojen kanssa seurataan tiivistä vuosittain vuoteen 2020 asti Eurooppa 2020 -strategian osana. Jäsenvaltioiden, joissa on suurehko romaniväestö, on puututtava talouspolitiikan vuoden 2012 EU-ohjausjaksolla esiintuotuihin romanien osallistamista koskeviin haasteisiin voidakseen edistyä Eurooppa 2020 -strategian työllisyyttä, sosiaalista osallisuutta ja koulutusta koskevien tavoitteiden saavuttamisessa. Näissä jäsenvaltioissa romaniväestön integraatio merkitsee sosiaalisten etujen lisäksi myös taloudellisia etuja.⁵ Talouspolitiikan vuoden 2013 EU-ohjausjaksolla komissio on ehdottanut, että jäsenvaltioille, joita asia eniten koskee,⁶ annettavia, romanien osallistamista koskevia suosituksia vahvistetaan ja täsmennetään.

Komissio on romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan EU:n puitekehyksen yhteydessä tehostanut vuoropuheluaan useiden jäsenvaltioiden kanssa. Vuosina 2012 ja 2013 on järjestetty kahdenvälisiä tapaamisia⁷, joihin osallistuivat asiaankuuluvat kansalliset viranomaiset ja komission asiantuntijat ja joissa keskusteltiin romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden yksityiskohtaisesta arvioinnista sekä tavoista varmistaa niiden tuloksellinen täytäntöönpano.

Lisäksi on perustettu romanien integraatiota edistävien kansallisten yhteysviranomaisten verkosto helpottamaan monenvälistä kokemusten vaihtoa, vertaisoppimista ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.⁸

⁵ Neljässä maassa romanien täydellinen integroituminen työmarkkinoille voisi tuottaa taloudellisia etuja noin 0,5 miljardilla eurolla ja veroetuja noin 175 miljoonalla eurolla vuosittain. Maailmanpankki, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia* (Romanien osallistaminen: taloudellinen mahdollisuus Bulgariassa, Tšekissä, Romaniassa ja Serbiassa) syyskuu 2010.

⁶ Komission 29.5.2013 antaman ehdotuksen perusteella viisi jäsenvaltiota (Bulgaria, Tšekki, Unkari, Slovakia ja Romania) saavat romanien osallistamista koskevia maakohtaisia suosituksia. Suositukset koskevat toisaalta romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden täytäntöönpanoa (tuloksellisen toteutuksen varmistaminen myös parantamalla sidosryhmien koordinoitua, rahoituksen myöntäminen, tehokas seuranta ja romanien osallistamista koskevien tavoitteiden huomioon ottaminen kaikilla politiikan aloilla) ja toisaalta politiikan kehittämistä erityisesti koulutuksen (varsinkin tarve varmistaa tosiasiallinen pääsy laadukkaaseen osallistavaan yleiskoulutukseen esikoulusta alkaen) ja työllisyyden (aktivointitoimenpiteiden edistäminen, työmarkkinoille siirtymisen tukeminen) aloilla.

⁷ BG, FR, HU, IT, RO ja SK.

⁸ Verkoston sisällä on perustettu työryhmä, jonka kokoonpanossa on otettu huomioon romaneja koskevat erilaiset tilanteet ja kokemukset EU:ssa. Työryhmässä keskustellaan yksityiskohtaisesti haasteista ja toteuttamiskelpoisista ratkaisuista. Yksilöidyt ongelmakohdat on otettu huomioon säädösehdotuksessa, jonka tarkoituksena on antaa jäsenvaltioille lisätukea ja ohjeita romanien osallistamiseen.

Myös Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) on perustanut ad hoc -työryhmän⁹, joka auttaa jäsenvaltioita mittaamaan romanien integraation edistymistä. Sen päätavoite on auttaa osallistuvia jäsenvaltioita perustamaan tehokkaat seurantamenettelyt, jotta saadaan luotettavia ja vertailukelpoisia tuloksia.¹⁰

Komissio on analysoinut kansallisten strategioiden täytäntöönpanossa vuonna 2012 saavutettua edistystä jäsenvaltioiden antamien tietojen, asiantuntijoiden ja kansalaisyhteiskunnan lausuntojen¹¹ sekä Euroopan unionin perusoikeusviraston esittämien havaintojen perusteella.

2.1. Tehokkaan täytäntöönpanon rakenteelliset edellytykset

- (a) Alue- ja paikallisviranomaisten osallistuminen ja läheinen yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa

EU:n puitekehelyksessä on korostettu tarvetta käydä jatkuvaa vuoropuhelua kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten sekä romanien kansalaisyhteiskunnan välillä kansallisten strategioiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja seurannassa. Useimmat jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tätä koskevia toimenpiteitä, mutta sidosryhmien mielestä ne eivät ole aina tehokkaasti mahdollistaneet aktiivista osallistumista kansallisten strategioiden täytäntöönpanoon ja seurantaan.

- (1) Paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen

Kuten komission vuoden 2012 edistymiskertomuksessa on korostettu, paikallis- ja alueviranomaisten aktiivinen osallistuminen romanien osallistamisprosessin kaikkiin vaiheisiin on onnistumisen kannalta ratkaiseva edellytys.

Paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen	Tällaisia toimenpiteitä toteuttaneet jäsenvaltiot
Rakenteellisen vuoropuhelun aloittaminen	AT, BE, BG, CZ, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK, UK

⁹ Säädösehdotus esitetään yhdessä tämän tiedonannon kanssa. http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf

¹⁰ Kymmenen jäsenvaltiota (BG, CZ, ES, FI, FR, IT, HU, RO, SK ja UK) osallistuvat tähän työryhmään, johon kuuluu myös Euroopan elin- ja työolojen kehittämistä ja Yhdistyneiden Kansakuntien kehitysohjelman asiantuntijoita.

¹¹ Kroatia on jo aloittanut EU:n puitekehelymenettelyyn liittymisen ja osallistuu aktiivisesti kansallisten yhteysviranomaisten verkostoon ja Euroopan unionin perusoikeusviraston seurantatyöryhmään. Tähän sisältyvät päätelmät, jotka tehtiin komission jäsenten ja kansalaisyhteiskunnan edustajien välisessä vuoropuhelussa 15.5.2013, samoin kuin raportit kansalaisyhteiskunnan yhteenliittymiltä, jotka Decade of Roma Inclusion Secretariat Foundation on organisoidut kuudessa jäsenvaltiossa (Bulgariassa, Espanjassa, Romaniassa, Slovakiassa, Tšekissä ja Unkarissa) ja kahdessa laajentumismaassa (Albaniassa ja entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa), sosiaalista osallistamista käsittelevän riippumattoman asiantuntijaverkoston raportit (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1025&langId=en>), European Roma Information Officen raportti *Discrimination against Roma in the EU in 2012* (Romanien syrjintä EU:ssa vuonna 2012), Eurocities- ja Eurodiaconia-verkostoilta saadut kirjalliset palautteet sekä Academic network on Romani studies -verkoston tutkimusasiakirjat (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/).

Paikallisviranomaisten välisen kokemusten vaihdon ja yhteistyön edistäminen	BE, BG, CZ, DK, FI, FR, HU, IT, SE, ES, SI, UK
Varojen osoittaminen paikallis- ja alueviranomaisille romanien integraatioon	AT, BE, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, IE, IT, PL, RO (suunnitteilla), SE, SI, SK

Vuotta myöhemmin voidaan todeta, että useimpien jäsenvaltioiden on tehtävä aiempaa enemmän ja saatava paikallisviranomaiset osallistumaan tiiviimmin ja järjestelmällisemmin politiikan kehittämiseen, täytäntöönpanoon, seurantaan, arviointiin ja tarkistamiseen.¹² Romanien integraatiota edistäviä politiikkoja ja toimintasuunnitelmia olisi kehitettävä alueellisten ja paikallisten strategioiden olennaisena osana. Niissä olisi määritettävä selkeä lähtötaso, asetettava määrälliset tavoitteet ja vahvistettava erityistoimenpiteet siten, että romanien integraatiota edistävän kansallisen strategian neljä toimintalohkoa muunnetaan toiminnaksi paikallisella tasolla. Paikallis- ja alueviranomaisille olisi annettava asianmukaiset rahoitus- ja henkilöstöresurssit suunnitelmien toteuttamiseksi. Viranomaisten valmiuksia hallinnoida, seurata ja arvioida romanien osallisuutta olisi parannettava.

(2) Läheinen yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa

Komission vuoden 2012 edistymiskertomuksessa huomautettiin, että strategioiden kehittämisessä kansalaisyhteiskunnan osallistumisen olisi oltava muutakin kuin vain pelkkää kuulemistä. Kansalaisyhteiskunnan on oltava aktiivinen toimija kansallisten strategioiden täytäntöönpanossa ja seurannassa. Ruohonjuuritason kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittäminen paikallisesti erityisesti romanien keskuudessa on ratkaisevan tärkeää yhdennettyjen paikallisten toimintasuunnitelmien onnistumisen ja kestävyyskannalta.

Läheinen yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa	Tällaisia toimenpiteitä toteuttaneet jäsenvaltiot
Rakenteellisen vuoropuhelun aloittaminen kansalaisyhteiskunnan kanssa kansallisella tasolla	BE, BG, EE, ES, DK, FI, FR, HU, LV, LT, SE, SI, UK
Kansalaisyhteiskunnan ja romanien edustajien kannustaminen osallistumaan aktiivisesti paikallisella tasolla	BE (aluetaso), BG, CZ, ES, FI, HU, LV, PT, SE, SI
Kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittämiseen annettava rahoitustuki	EE, ES, FR, LV, SE, SI

¹² Toiset jäsenvaltiot ovat erityisesti pyrkineet lisäämään paikallisviranomaisten kansainvälistä verkostoitumista esimerkiksi osallistumalla European Alliance of Cities and Regions for Roma Inclusion -aloitteeseen. Toiset jäsenvaltiot ovat nimittäneet alue- tai paikalliskoordinaattoreita, jotta olisi helpompi tunnistaa romaniyhteisöjen ongelmat tai koordinoita strategioiden täytäntöönpanoa paikallisella tasolla.

Kansallisten strategioiden toisena täytäntöönpanovuonna romanien laillinen edustus ja kaikkien asiaankuuluvien kansalaisjärjestöjen osallistuminen on useimmissa jäsenvaltioissa edelleen riittämätöntä. **Jotta kansalaisjärjestöt, erityisesti romaneja edustavat paikallisjärjestöt, voisivat mielekkäällä tavalla osallistua, niillä on oltava asianmukaiset valmiudet saada julkista rahoitusta käyttöönsä. Lisäksi niiden on voitava edesauttaa rahoituksen saamista nopeasti ja tehokkaasti niiden käyttöön, joita asia suoraan koskee, ja osallistua tehokkaasti romanien integraatiota edistävien politiikkojen kehittämiseen, täytäntöönpanoon ja seurantaan. Vain muutamissa jäsenvaltioissa kansalaisjärjestöille annetaan riittävästi tukea, jotta ne voivat hoitaa tällaista tehtävää. Vaikka käytössä on menettelyjä, joilla romanien näkemykset voidaan ottaa huomioon, niillä ei pystytä varmistamaan, että näkemyksillä olisi merkittävä vaikutus politiikkojen sisältöön. Kaikkien jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että säännölliset kuulemismenettelyt toimivat tehokkaasti ja avoimesti ja että ne kattavat strategioiden täytäntöönpanon, seurannan ja vaikutusten arvioinnin. Romanien osallistamisen kannalta merkittävillä aloilla työskentelevien erilaisten kansalaisjärjestöjen ja tutkijoiden välillä olisi kannustettava vuoropuhelua. Yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa olisi kannustettava myös paikallisia toimintasuunnitelmia laadittaessa.**

(b) Oikeasuhteiset rahoitusvarat

EU:n puitekehyksessä jäsenvaltioita kehoitettiin osoittamaan riittävästi rahoitusta romanien osallistamista edistäviin toimenpiteisiin kansallisesta talousarviosta, jota täydentävät tarvittaessa EU:n ja kansainvälinen rahoitus. Yhteisrahoitusta EU:n varoista on saatavana pääasiassa Euroopan sosiaalirahastosta (ESR), Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.

Komission vuoden 2012 edistymiskertomuksessa todettiin, että täytäntöönpanon merkittävä este ovat edelleen heikkoudet strategioissa annettuja poliittisia sitoumuksia vastaavien rahoitusvarojen myöntämisessä. Toimintasuunnitelmiin kohdennetut, avoimesti jaettavat erityismäärärahat ovat ehdoton edellytys. Lisäksi olisi sovellettava alueellista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon köyhyydestä eniten kärsivien alueiden tai suurimmassa syrjintä- tai syrjäytymisvaarassa olevien kohderyhmien erityistarpeet.

Oikeasuhteiset rahoitusvarat	Tällaisia toimenpiteitä toteuttaneet jäsenvaltiot
Yhdennetty lähestymistapa rahoitusvarojen jakamiseen	EL, ES, FI, HU, IT, LV, SI, SK
Alueellinen lähestymistapa rahoitusvarojen jakamiseen	CZ, EL, ES, HU, IT, PL, SE, SK
Paikallis- ja alueviranomaisten sekä kansalaisyhteiskunnan osallistuminen EU:n varojen käytön suunnitteluun	BE, BG, CZ, ES, FI, IT, RO, SI, SK (alkuvaiheessa)

Vaikka edellisen kertomuksen antamisen jälkeen on tapahtunut jonkin verran edistystä, kansallisten strategioiden rahoitus on edelleen riittämätöntä. **Joissakin jäsenvaltioissa kansallisen strategian täytäntöönpano on viivästynyt, koska kansallisesta talousarviosta on myönnetty liian vähän varoja.**

Kaikkien jäsenvaltioiden olisi varmistettava talouspolitiikan EU-ohjausjaksolla yksilöityihin haasteisiin vastaavien asianmukaisten toimenpiteiden toteuttaminen romanien integraation sisällyttämiseksi Euroopan rakenne- ja investointirahastojen¹³ käyttöä koskeviin kumppanuussopimuksiin kaudella 2014–2020. Toimenpiteet olisi suhteutettava jäsenvaltioiden romaniyhteisöjen kokoon ja tilanteeseen. Romanien osallisuutta koskevia keskeisiä poliittisia painopisteitä on korostettu talouspolitiikan EU-ohjausjakson maakohtaisissa suosituksissa ja komission kannanotoissa, jotka on annettu kumppanuussopimuksista useiden jäsenvaltioiden kanssa käytäviä neuvotteluja varten. Kansalliset talousarviositoumukset ovat edelleen ratkaisevia romanien osallisuutta edistävien toimenpiteiden kestävyuden varmistamiseksi.

ESR on EU:n tärkein rahoitusväline romanien osallisuuteen tehtävissä investoinneissa työllisyyden, koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden alalla. EAKR on investoinut asumiseen osana yhdenmukaista lähestymistapaa useissa jäsenvaltioissa, mutta useimmissa tapauksissa tätä romanien osallisuutta edistävää rahoitusmahdollisuutta voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin. Tätä varten jäsenvaltiot voisivat käyttää taitoja ja resursseja, joita kansainvälisten organisaatioiden yhteenliittymät ovat koonneet yhteen tavoitteenaan tukea hankkeita romanien osallistamiseksi paikallisella tasolla.

EU:n koheesipolitiikkaa kaudella 2014–2020 koskevat komission ehdotukset antavat perustan yhdenmukaiselle lähestymistavalle, jossa yhdistetään EAKR:n ja ESR:n rahoitusmahdollisuudet romanien integraatiota koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi myös harkittava niiden tukimahdollisuuksien käyttöä, joita maaseudun kehittämisselitykset tarjoaa. Lisäksi komission tiedonannossa *Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit*¹⁴ kehoitettiin jäsenvaltioita käyttämään EU:n varoja sosiaalisiin investointeihin seuraavalla ohjelmakaudella (2014–2020). Komissio on myös ehdottanut, että EU:n koheesiorahoituksesta riittävä osuus osoitetaan ihmisiin, työllisyyteen ja sosiaalipoliittisiin uudistuksiin tehtäviin investointeihin ESR:n kautta.¹⁵ Lisäksi komissio on ehdottanut, että tästä määrästä vähintään 20 prosenttia olisi osoitettava jokaisessa jäsenvaltiossa sosiaaliseen osallisuuteen, myös romanien integraatioon. Näin varmistuisi sosiaalisen osallisuuden kokonaisrahoituksen kasvu, joka vastaisi nykyistä paremmin tämän alan haasteita. Kun jäsenvaltiot ja alueet käyttävät ESR:n uutta erityisinvestointien painopistettä eli syrjäytyneiden yhteisöjen, kuten romanien, integraatiota (jota Euroopan komissio on ehdottanut ohjelmakaudelle 2014–

¹³ Euroopan sosiaalirahasto (ESR), Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), koheesiorahasto, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto) ja Euroopan meri- ja kalatalousrahasto.

¹⁴ Komission tiedonanto *Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit, mukaan luettuna Euroopan sosiaalirahaston täytäntöönpano vuosina 2014–2020*, COM(2013) 83 final, ja komission suositus ”Investoidaan lapsiin – murretaan huono-osaisuuden kierre”, COM(2013) 778, 20.2.2013.

¹⁵ Euroopan tasolla annetun sitoumuksen mukaisesti köyhydessä elävien ihmisten määrää on vähennettävä 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä.

2020), voidaan nykyistä paremmin arvioida, mitä romanien integraatiota edistäviin toimenpiteisiin kulutetaan.

(c) Poliitiikan seuranta ja sen mukauttaminen

EU:n puitekehyksessä jäsenvaltioita kehoitettiin perustamaan luotettavat seuranta- ja arviointimenetelmät, jotta voidaan arvioida romanien osallistamista edistävien toimenpiteiden tuloksia ja vaikutuksia sekä mukauttaa politiikkaa tarvittaessa. Vuoden 2012 kertomuksessa todettiin, että jäsenvaltioiden on tässä suhteessa tehostettava toimiaan.

Muutosten seuranta ja politiikan mukauttaminen	Tällaisia toimenpiteitä toteuttaneet jäsenvaltiot
Romanien tilanteen (lähtötaso) kartoitus tehty tai tekeillä	CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, LT, LV, NL, PT, RO, SI, SK
Seurantajärjestelmä kansallisen strategian tulosten ja vaikutusten mittaamiseen	Alkuvaiheessa: BG Kehitteillä: BE, ES, FI, HU, IT, SE
Niiden alueiden yksilöinti, joilla on äärimmäisen köyhiä romaniyhteisöjä	CZ, EE, EL, FR, HU, PL, RO, SK
Kaikkien tärkeimpien sidosryhmien osallistuminen seuranta- ja arviointiprosessiin	AT, CZ (suunnitteilla), FI, HU, IT (suunnitteilla), LT (suunnitteilla), SE (osittain), SI, SK (suunnitteilla)
Yhteistyö kansallisen tilastotoimiston kanssa aloitettu	BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IT, LV, RO, SK, UK

Edellisen kertomuksen jälkeen on selkeästi tehty työtä¹⁶ tehokkaan seuranta- ja arviointikehyksen perustamiseksi. Tavoitteena on tuottaa järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti tietoja romanien integraatiota edistävien toimenpiteiden vaikutuksesta (ei välttämättä etnisin perustein), mutta useimmissa jäsenvaltioissa se on edelleen haaste. Kuten Euroopan unionin perusoikeusviraston perustama seuranta- ja arviointiryhmä on korostanut, seurantajärjestelmän olisi voitava antaa hallitukselle täsmällistä palautetta useilla eri tasoilla: toisaalta edistyksestä kansallisen strategian ja paikallisten toimintasuunnitelmien tavoitteiden saavuttamisessa ja toisaalta romanien sosiaalis-taloudellisen tilanteen ja heidän perusoikeuksiensa parannuksista valtaväestöön verrattuna (eröjen seuranta).

On erittäin tärkeää vertailla tietoja säännöllisesti, jotta toimenpiteiden vaikutus kentällä voidaan arvioida aukottomasti lähtötasoon verrattuna. Varsinkin vaikutusindikaattorit puuttuvat edelleen yleisesti. Lisäksi on useimmissa tapauksissa epäselvää, missä määrin muut sidosryhmät osallistuvat seurantaan, arviointiin ja politiikan tarkistukseen romanien osallistamista koskevien

¹⁶ Jotkin jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet käyttäneensä haastattelututkimuksia, mikroväestönlaskentoja, alueellisia köyhyyškartoituksia jne.

kymmenen yhteisen peruseriaatteen¹⁷ mukaisesti. Mahdollisia synergioita olemassa olevien EU:n politiikkaindikaattorien kanssa olisi tutkittava.

(d) Syrjinnän torjuminen vakuuttavasti

EU:n puitekehyksessä jäsenvaltioita kehoitettiin varmistamaan, että romaneja ei syrjitä ja että EU:n perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistettujen ihmisoikeuksien kunnioittaminen taataan myös romaneille. Kuten komission vuoden 2012 edistymiskertomuksessa todettiin, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että syrjinnän vastaista lainsäädäntöä¹⁸ sovelletaan tehokkaasti niiden alueella ja että ne torjuvat syrjintää vakuuttavasti. Lisäksi kertomuksessa tuotiin esiin, että merkittävä määrä jäsenvaltioissa asuvista romaneista on laillisesti oleskelevia kolmansien maiden kansalaisia, joilla on samat vaikeudet kuin muilla EU:n ulkopuolelta tulevilla siirtolaisilla. Heillä on oltava myös samat oikeudet kuin muilla EU:n ulkopuolelta tulevilla maahanmuuttajilla.

Syrjinnän vastaiset toimenpiteet	Tällaisia toimenpiteitä toteuttaneet jäsenvaltiot
Syrjinnän vastaisen lainsäädännön valvonta paikallisella tasolla	AT, DK, SE
Tietoisuuden lisääminen (myös julkishallinnoissa)	AT, BG, CZ, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, LT, PT, RO, SI
Tietoisuuden lisääminen romanien oikeuksista heidän omassa keskuudessaan	AT, FI, LV, SE, SI
Romaninaiisiin kohdistuvan moniperusteisen syrjinnän torjuminen	RO (alkuvaiheessa)
Ihmiskaupan ja lapsityövoiman hyväksikäytön torjunta	CZ, DK, HU, NL

Romanien vastainen rasismi ja syrjintä jatkuvat, vaikka jäsenvaltiot ovat antaneet asiaa koskevia sitoumuksia ja kaikissa jäsenvaltioissa on syrjinnän vastaista lainsäädäntöä. Romanilasten erottelu koulutuksessa on edelleen yleistä useissa jäsenvaltioissa.¹⁹ Kansalaisyhteiskunnan ja yliopistojen raporteissa²⁰ esitetään

¹⁷ Romanien osallistamista koskevat kymmenen yhteistä peruseriaatetta esiteltiin foorumin ensimmäisessä kokouksessa 24.4.2009. Ne on liitetty 8.6.2009 tehtyihin neuvoston päätelmiin. Periaatteet ovat 1) rakentavat, käytännönläheiset ja syrjimättömät politiikat, 2) nimenomainen, mutta ei poissulkeva kohdentaminen, 3) kulttuurienvälinen lähestymistapa, 4) tavoitteena osallistuminen vallitsevaan yhteiskuntaan, 5) tietoisuus sukupuolinäkökohdista, 6) hyväksi todettujen politiikkojen jakaminen, 7) EU:n välineiden käyttäminen, 8) alue- ja paikallisviranomaisten osallistuminen, 9) kansalaisyhteiskunnan osallistuminen ja 10) romaniväestön aktiivinen osallistuminen.

¹⁸ Perussopimuksissa asetettujen veloitteiden mukaisesti jäsenvaltioiden on saatettava rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta annetun direktiivin 2000/43/EY säännökset osaksi kansallista oikeusjärjestystä ja vastaavasti pantava täytäntöön nämä kansalliset täytäntöönpanosäädökset.

¹⁹ Erityisesti Tšekissä, Unkarissa ja Slovakiassa.

erilaisia esimerkkejä syrjinnästä, muun muassa valtaväestöä heikommat mahdollisuudet saada koulutusta, terveydenhoitoa, poliisin suojelua ja asumispalveluja. EU:n kansalaisia olevien romanien integraatio omiin yhteiskuntiinsa on pysyvä haaste, jolla on suora vaikutus EU:n laajempiin suhteisiin kolmansien maiden kanssa. Jotkin valtiot soveltavat esimerkiksi viisumivaatimuksia tiettyjen jäsenvaltioiden kansalaisiin romanien integraatioon liittyvien ongelmien takia.²¹ Samat haasteet voivat kohdata unionin ulkopuolisten maiden kansalaisia olevia romaneja, jotka muuttavat Euroopan unioniin.²²

Romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden täytäntöönpano ei voi tuottaa odotettuja tuloksia, ellei romaneihin kohdistuvaa syrjintää ja rasismia vastaan toteuteta järjestelmällisiä toimenpiteitä. Useimmissa jäsenvaltioissa järjestetään valistuskampanjoita romanien osallisuuden edistämiseksi.²³ **Samaan aikaan viranomaisten olisi kuitenkin tehtävä paljon nykyistä enemmän, jotta romanien osallisuudesta koituvat sosiaaliset ja taloudelliset edut²⁴ kävisivät selväksi koko yhteiskunnalle. Syrjinnän torjunnan tehostamiseksi myös romanien itsensä keskuudessa on välttämätöntä lisätä tietoisuutta heidän oikeuksistaan, velvollisuuksistaan ja mahdollisuuksistaan. Lisäksi heidän oikeuksiensa suojeluun ja valvontaan on oltava käytettävissä välineitä, esimerkiksi tasa-arvoelinten antamaa apua. Jäsenvaltioiden on tehostettava toimintaansa stereotyyppien torjumiseksi ja puututtava rasistiseen tai muutoin leimaavaan kielenkäyttöön tai käytökseen, jonka voidaan katsoa yllyttävän romanien syrjintään.**

Jäsenvaltioiden olisi tehostettava toimintaansa lapsityövoiman käytön torjumiseksi tehokkaasti, lapsia käyttävän kerjäämisen kieltämiseksi, alaikäisten avioliittoja koskevan lainsäädännön panemiseksi täytäntöön

²⁰ Tähän sisältyvät muun muassa seuraavat asiakirjat: kansallisten asiantuntijoiden selvitykset sosiaalisesta osallistamisesta; European Roma Information Office, *Discrimination against Roma in the EU in 2012* (Romaneihin kohdistuva syrjintä EU:ssa 2012), 2013; Decade of Roma Inclusion Secretariat Foundation yhteistyössä Open Society Foundationin *Making the most of EU Funds for Roma Programmes* -ohjelman ja Roma Initiatives Officen kanssa, *Interim Civil Society Reports on the Implementation of National Roma Integration Strategies and Decade Action Plans* (Kansalaisyhteiskunnan väliraportit romanien kansallisten integrointistrategioiden ja vuosikymmenen toimintasuunnitelmien toteuttamisesta), 2013; Amnesty International, *Roma: Demanding Equality and Human Rights* (Romanit: vaatimukset tasa-arvosta ja ihmisoikeuksista), huhtikuu 2013; Academic network on Romani studies, tutkimuksia (http://romanistudies.eu/news/contributions_from_members/); Eurodiaconia-verkoston jäsenten kirjalliset lausunnot.

²¹ Esimerkiksi Kanada on ilmaissut vakavan huolensa sen takia, että tiettyjen jäsenvaltioiden kansalaiset ovat tehneet yhä enemmän turvapaikkahakemuksia.

²² Komission tiedonannossa *Romanien integraatiota edistävät kansalliset strategiat: EU:n puitekehyksen täytäntöönpano alulle* (COM(2012) 226 final, 26.5.2012) esitetyt huomautukset ovat edelleen päteviä: ”Tällä hetkellä romanit kuitenkin elävät tulevaisuuden jäsenvaltioissa huonoissa oloissa, minkä seurauksena viisumittomassa järjestelmässä yhä enemmän romaneja muuttaa tilapäisesti EU:n jäsenvaltioihin ja jopa hakee turvapaikkaa. Tämä saattaa vaikuttaa kielteisesti viisumeista luopumiseen, joka on yksi suurimmista saavutuksista Länsi-Balkanin yhdentämisessä EU:hun.”

²³ Eräät niistä (AT, BG, ES, FR ja LV) järjestävät romanien syrjinnän ehkäisemiseksi ja ennakkoaluulojen torjumiseksi koulutusjaksoja virkamiehilleen (muun muassa opettajille, poliiseille ja oikeuslaitoksen jäsenille).

²⁴ Maailmanpankki, *Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, the Czech Republic, Romania and Serbia* (Romanien osallistaminen: taloudellinen mahdollisuus Bulgariassa, Tšekissä, Romaniassa ja Serbiassa) syyskuu 2010.

täysimääräisesti, pakkoavioliittojen torjumiseksi ja ihmiskaupan estämiseksi nykyistä tehokkaammin myös kansainvälisellä yhteistyöllä.

Romanien puutteelliseen rekisteröintiin kansallisissa väestörekistereissä on puututtava lujasti ja kattavasti, samoin kuin tarvittaessa henkilöasiakirjojen puuttumiseen, koska se on ehdoton edellytys, jotta voidaan varmistaa tasatarvoiset mahdollisuudet päästä koulutukseen, käyttää julkisia palveluja ja sosiaalisen suojelun järjestelmiä sekä varmistaa vähimmäiselin-, asumis- ja terveydenhoito-olot.

(e) Romanien integraatiota edistävät kansalliset yhteysviranomaiset

EU:n puitekehyksessä kehoitettiin jäsenvaltioita perustamaan romanien integraatiota edistävät kansalliset yhteysviranomaiset²⁵, joilla on valtuudet koordinoida strategian laatimista ja täytäntöönpanoa. Komission vuoden 2012 edistymiskertomuksessa korostettiin, että kansallisten yhteysviranomaisten olisi voitava tosiasiallisesti koordinoida romanien osallistamista eri politiikan aloilla.

Kansallisten yhteysviranomaisten työn tehostaminen	Tällaisia toimenpiteitä toteuttaneet jäsenvaltiot
Koordinointi eri alojen välillä kansallisella tasolla	AT, BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, RO, SE, SK
Koordinointi hallinnon eri tasojen välillä (kansallisesta paikalliseen)	AT, BE, BG, DK, CZ, EE, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, RO, SE, SI, SK
Kansallisten yhteysviranomaisten osallistuminen EU:n varojen käytön suunnitteluun	BE, BG, CZ, EL, ES, FI, HU, IE, IT, LT, SK

Kaikki kansalliset yhteysviranomaiset osallistuvat lokakuussa 2012 perustettuun verkostoon, ja ne ovat aidosti huolissaan romanien integraatiosta. Vaikka yhteysviranomaisten sitoumusta ja koordinointitehtävää on selkeästi parannettu, niiden asemassa, valmiuksissa, resursseissa, valtuutuksessa ja niiden saamassa poliittisessa tuessa on edelleen parantamisen varaa. **Kansallisille yhteysviranomaisille olisi annettava asianmukaiset henkilöstö- ja rahoitusresurssit. Niillä on oltava muodollinen valtuutus ja toimivalta koordinoida menettelyjä eri ministeriöiden ja eri hallintotasojen välillä ja varmistaa, että romanien osallistaminen sisällytetään kaikkiin asiaankuuluviin julkisen politiikan aloihin. Niiden olisi osallistuttava asiaankuuluvien politiikkojen määrittelyyn ja täytäntöönpanoon sekä EU:n varojen käytön strategiseen suunnitteluun. Niiden olisi myös helpotettava vuoropuhelua ja tietojen vaihtoa kaikkien sidosryhmien välillä ja tutkittava mahdollisuuksia luoda synergiaa eri asiaankuuluvien aloitteiden kanssa²⁶.**

²⁵ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_nationalcontactpoints_en.pdf

²⁶ Tällaisia aloitteita ovat mm. kotouttamisasioiden kansallisiin yhteyspisteisiin ja Tonavan aluetta koskevaan EU:n strategiaan liittyvät aloitteet.

3. LAAJENTUMISPROSESSISSA MUKANA OLEVAT MAAT

EU:n laajentumisstrategiassa 2012–2013 samoin kuin yksityiskohtaisemmissa maakohtaisissa edistymiskertomuksissa komissio tuo esiin sen, että romanit ovat Länsi-Balkanilla edelleen erittäin epäedullisessa asemassa. Monissa maissa syrjintä vaatii edelleen toimia koulutuksen, työllisyyden, sosiaali- ja terveydenhoitopalvelujen, asumisen ja henkilöasiakirjojen aloilla.

Vaikka viime vuosina on jonkin verran edistytty ja koulutuksen ja terveydenhoidon aloilla on saatu aikaan alustavia parannuksia, tarvitaan edelleen jatkuvia ponnisteluja. **Niihin kuuluu asianmukaisten varojen osoittaminen romanien integraatiota edistävien politiikkojen täytäntöönpanoon. Haasteita on edelleen oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksen tosiasiallisessa täytäntöönpanossa ja sen valvonnassa.** Useissa maissa monivuotiset strategiat romanien tilanteen parantamiseksi ja niihin liittyvät toimintasuunnitelmat on joko äskettäin hyväksytty (Montenegro ja entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia) tai niitä on tarkistettu ja parannettu (Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo ja Serbia²⁷). Turkki ei ole vielä omaksunut järjestelmällistä lähestymistapaa eikä laatinut kattavaa strategiaa romanien integraation edistämiseksi.

Laajentumismaiden olisi edelleen toimittava komission kanssa vuonna 2011 kansallisissa konferensseissa yhteisesti sovittujen toimintaa koskevien päätelmien mukaisesti. Päätelmät tarkistetaan vuosittain rakenteellisen poliittisen vuoropuhelun yhteydessä. Ne koskevat viittä asiaa: rekisteröintiä, koulutusta, terveydenhoitoa, työllistymistä ja asumista. Komissio lisäsi vuonna 2012 useissa maissa kohdennettua rahoitusapua toimintaa koskevien päätelmien täytäntöönpanemiseksi. Liittymistä valmistelevalle tukivälinelle (IPA) hyödynnettiin aiempaa paremmin tarjoamalla uusia tukitoimenpiteitä, joiden tavoitteena ovat romanien osallistaminen yhteiskuntaan sekä heidän asemansa ja elinolojensa parantaminen, ja auttamalla maita laatimaan, tarkistamaan ja panemaan täytäntöön kansalliset strategiansa sekä kansallisissa että alueellisissa ohjelmissa. Komissio tukee edelleen kyseisten maiden EU:hun liittymisprosesseissa politiikkoja ja käytännön toimenpiteitä, joiden tavoitteena on romanien tilanteen parantaminen, myös osana romanien osallisuuden vuosikymmeneen²⁸ liittyviä toimenpiteitä.

4. PÄÄTELMÄT — JATKOTOIMET

Jäsenvaltioiden viime vuonna saavuttaman edistyksen arvioinnista voidaan tehdä kaksi tärkeää päätelmää: Jotkin jäsenvaltiot ovat merkittäväällä tavalla muotoilleet uudelleen tai kehittäneet strategioitaan käytännön ehdoin erityisesti pyrkimällä järjestämään horisontaalista ja vertikaalista vuoropuhelua sekä koordinoimalla strategioiden täytäntöönpanoa. Siitä huolimatta osa tuloksekkaan täytäntöönpanon

²⁷ Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

²⁸ Romanien osallisuuden vuosikymmen kattaa kaikki laajentumismaat lukuun ottamatta Islantia, Kosovoa ja Turkkiä. Se palvelee toistaiseksi foorumina ja yhdyssiteenä politiikan koordinoimiseksi, kokemusten vaihtamiseksi ja tietojen jakamiseksi osallistuvien EU:n jäsenvaltioiden ja laajentumismaiden välillä, samalla kun edistetään kansalaisyhteiskunnan osallistumista kansallisella ja paikallisella tasolla sekä muiden kansainvälisten aloitteiden täydentämistä.

välttämättömistä edellytyksistä puuttuu edelleen, minkä takia edistys kentällä on erittäin hidasta.

Romanien integraation nopeuttamiseksi neljällä toimintalohkolla, jotka ovat koulutus, työllisyys, terveydenhoito ja asuminen, komissio tarjoaa jäsenvaltioille lisätukea seuraavasti:

- (a) auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan poliittiset tavoitteensa ja täyttämään sitoumuksensa
- esittämällä yhdessä tämän tiedonannon kanssa ehdotuksen neuvoston suositukseksi romanien integraatiota edistävien toimenpiteiden tehostamisesta. Komission vuoden 2012 edistymiskertomuksessa²⁹, kansalaisyhteiskunnan ja romanien edustajien kanssa käydyssä runsaassa tietojenvaihdossa ja tässä tiedonannossa esitetyt havainnot ovat johtaneet siihen, että komissio ehdottaa jäsenvaltioille siirtymistä romanien integraatiossa askeleen eteenpäin neuvostossa hyväksyttävän oikeudellisen välineen avulla,
  - jatkamalla kahden- ja monenvälistä tietojenvaihtoa romanien integraatiota edistävien kansallisten yhteysviranomaisten ja muiden sellaisten kansallisten viranomaisten kanssa, jotka osallistuvat romanien osallisuutta edistävien toimenpiteiden täytäntöönpanoon,
  - tarkastamalla myös Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä, kuinka romanien integraatiossa edistytään, koska romanien integraation olisi oltava osa jäsenvaltioiden kokonaistoimia köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi, työllisyyden lisäämiseksi, koulunsa keskeyttäneiden määrän vähentämiseksi ja koulutustason nostamiseksi,
  - parantamalla kaikkien sidosryhmien välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä romaniväestön osallistamista käsittelevän EU:n foorumin seuraavassa kokouksessa,
  - seuraamalla rotusyrjintädirektiivin täytäntöönpanoa hallinnollisissa käytännöissä;
- (b) antaa tukea EU:n rahoituksella
- täydentämällä kansallisia varoja kehyksellä, jossa syrjäytyneiden yhteisöjen, kuten romanien, osallistamista voitaisiin tukea jäsenvaltioissa vuosina 2014–2020 EU:n rahoituksella³⁰ (Euroopan aluekehitysrahastosta, Euroopan sosiaalirahastosta ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta).

²⁹ Komission tiedonanto *Romanien integraatiota edistävät kansalliset strategiat: EU:n puitekehyksen täytäntöönpano alulle*, COM(2012) 226 final, 26.5.2012, ja siihen liittyvä komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2012) 133 final.

³⁰ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja *Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan yhteisen strategiakehyksen 2014–2020 osatekijät*, SWD(2012) 61 final, Part II, 14.3.2012.

Lisäksi yksityisen ja kolmannen sektorin varojen käyttöä olisi edistettävä romanien integraatioon tehtävien investointien kannustamiseksi,

- ehdottamalla, että jotkin jäsenvaltiot käyttävät investointipainopistettä, joka on varattu syrjäytyneiden yhteisöjen, kuten romanien, integraatioon, tai asettavat talouspolitiikan EU-ohjausjakson huomautusten mukaisesti seuraavalla ohjelmakaudella erityistavoitteita, jotka liittyvät työmarkkinoille integroitumiseen, koulutuksen saatavuuteen tai romaniväestön sosiaaliseen osallistamiseen,
- ehdottamalla uutta sosiaalisia investointeja koskevan politiikan kehystä³¹, joka perustuu kolmeen romanien osallisuutta edistävään tekijään³².

Komissio pyytää Euroopan parlamenttia osallistumaan aktiivisesti keskusteluun romanien integraatiota edistävien toimenpiteiden tehostamista koskevasta neuvoston suositusehdotuksesta.

Komissio raportoi kerran vuodessa keväällä Euroopan parlamentille ja neuvostolle edistyksestä, jota neljällä toimintaloikolla – koulutuksessa, työllisyydessä, terveydenhoidossa ja asumisessa – on saavutettu, jäsenvaltioiden toimittamien tietojen, Euroopan unionin perusoikeusviraston keräämien tietojen ja kansalaisjärjestöiltä saatavien lausuntojen perusteella. Seuraava kertomus annetaan vuonna 2014. Vuosikertomuksissa romanien integraation edistymistä jäsenvaltioissa koskevaa työtä ja saavutettua edistystä verrataan viitearvoihin.

---

³¹ Komission tiedonanto *Kasvua ja yhteenkuuluvuutta tukevat sosiaaliset investoinnit, mukaan luettuna Euroopan sosiaalirahaston täytäntöönpano vuosina 2014–2020*, COM(2013) 83 final, ja komission suositus ”Investoidaan lapsiin – murretaan huono-osaisuuden kierre”, COM(2013) 778 final, 20.2.2013.

³² Sosiaalisten järjestelmien parantaminen ja muuttaminen nykyistä kestävimiksi, aktivoivien ja mahdollistavien politiikkojen täytäntöönpano sekä koko eliniän kattavien sosiaalisten investointien tukeminen.

LIITE

Esimerkkejä toimista, jotka liittyvät täytäntöönpanon rakenteellisiin edellytyksiin

Esimerkki paikallis- ja alueviranomaisten aktiivisesta osallistumisesta

Saksassa Berliinin osavaltion hallinto hyväksyi romanien osallistamista edistävän strategian 7. elokuuta 2012. Siinä kehoitetaan laatimaan romanien osallistamista koskeva alueellinen suunnitelma. Perustettuun johtoryhmään kuuluu Berliinin osavaltion hallituksen eri ministeriöitä ja paikallisviranomaisia, jotka käsittelevät romanimaahanmuuttajien asioita. Kansalaisyhteiskunta on auttanut alueellisen toimintasuunnitelman laatimisessa.³³

Esimerkkejä tiiviistä yhteistyöstä kansalaisyhteiskunnan kanssa

Ranskassa romanien kansallinen yhteysviranomainen on perustanut kansallisen seurantaryhmän. Siihen kuuluu yhdistyksiä, eri asianomaisten ministeriöiden edustajia ja paikallisia toimijoita. Seurantaryhmä ja sen neljä aihekohtaista alaryhmää perustettiin foorumiksi, jolla vaihdetaan asiantuntemusta ja pyritään pääsemään yhteisymmärrykseen seuraavaksi toteutettavista toimenpiteistä. Se ehdottaa toimenpiteitä ministeriöiden väliselle ohjauskomitealle, joka vastaa Ranskan strategian täytäntöönpanon koordinoinnista.

Latviassa julkaistiin lokakuussa 2012 läheiseen yhteistyöhön romaniyhteisön kanssa tähtäävä ehdotuspyyntö. Pyynnöllä, joka on valtion rahoittama ja avoinna romaneja edustaville järjestöille, pyritään kannustamaan romanien osallistumista yhteiskuntaan ja varmistamaan yhteistyö romanien ja viranomaisten (paikallishallintojen ja muiden sidosryhmien) välillä. Valittavia hankkeita ovat käytännön seminaarien järjestäminen, jotta saadaan aikaan paikallisia, kaikki sidosryhmät yhteen kokoavia yhteistyöhankkeita, ja yhteistyöfoorumin luominen työnantajien ja romanien välille.

Esimerkkejä strategioiden tukemisesta asianmukaisella rahoituksella

Bulgariassa on perustettu ministeriöiden välinen työryhmä, jonka tehtävänä on ohjata EU:n varoja romanien integraatioon. Työryhmää johtaa EU:n varoja hallinnoiva ministeriö, ja siihen kuuluu ministerien sijaisia, hallintoviranomaisten ja toimintaohjelmien asiantuntijoita ja romanikansalaisjärjestöjen edustajia. Sen tavoitteena on ehdottaa välineitä ja järjestelmiä ja tarkastaa kussakin toimintaohjelmassa suunnitellut toimenpiteet. Se valmistelee kansallisen strategian liitettä, jossa esitetään toiminnat ja niiden täytäntöönpanon edellyttämä kestävä rahoitus. Liitettä ei ole vielä hyväksytty.

Unkarissa on yksilöity epäedullisimmassa asemassa olevat mikroalueet kansallisen lain mukaisen indikaattorijärjestelmän perusteella. Nämä mikroalueet kärsivät

³³

Berliinin strategia romanien osallistamiseksi on saatavana verkko-osoitteessa <http://www.parlament-berlin.de:8080/starweb/adis/citat/VT/17/DruckSachen/d17-0440.pdf>.

vakavista taloudellisista, työllisyys- ja infrastruktuuriongelmissa. Niiden kehittämiseksi käytetään kohdennettuja toimenpiteitä, jotka muodostuvat sosiaalisista tukitoimista, yhdyskuntien ja maaseudun kehittämistoimenpiteistä ja henkilöstöresurssipalveluista.

Esimerkkejä tehokkaista seurantajärjestelmistä

Unkarin seurantajärjestelmässä pyritään mittaamaan kansallisen strategian sosiaalista vaikutusta ja seuraamaan sen täytäntöönpanoa. Järjestelmän neljä perusosaa ovat

1. indikaattorit, joilla mitataan yhteiskunnallisia muutoksia ja jotka on mukautettu kansallisen strategian tavoitteisiin
2. yhteistyössä ulkoisen kansainvälisen konsultin kanssa perustettu säännöllinen raportointijärjestelmä, jolla seurataan, onko toimintasuunnitelman toimenpiteet pantu täytäntöön
3. tutkimus
4. sosiaalista osallistamista koskeva tietojärjestelmä, joka mahdollistaa tietojen keruun eri politiikan aloilta. Paikallisviranomaiset käyttävät sitä myös kehittämään tasa-arvoisia mahdollisuuksia koskevia suunnitelmia.

Virossa on tunnustettu tarve kartoittaa romanien tilannetta tarkemmin, jotta voidaan määrittää asianmukaiset toimenpiteet romanien integraation edistämiseksi. Tästä syystä romanien tilannetta arvioidaan vuosina 2012 ja 2013 tehtävällä haastattelututkimuksella. Tavoitteena on käyttää tuloksia apuna strategian seuraavien vaiheiden suunnittelussa.

Esimerkkejä syrjinnän torjumisesta

Espanjassa on toteutettu erilaisia toimia poliisivoimien kouluttamiseksi. Vuonna 2012 tasa-arvoista kohtelua ja etnistä syrjintää koskevaa koulutusta on annettu 158 alueelliselle, paikalliselle ja kansalliselle turvallisuusjoukolla.

Saksassa Schleswig-Holsteinin osavaltio päätti vuonna 2012 muuttaa perustuslakiaan siten, että Saksan kansalaisia olevat romanit ja sintit tunnustetaan etnisenä vähemmistönä.

Romanian julkisessa koulutusjärjestelmässä varataan joka vuosi erityispaikkoja romanioppilaille ja -opiskelijoille ylemmän perusasteen ja keskiasteen kouluissa, ammattioppilaitoksissa ja yliopistoissa. Tästä positiivisesta erityistoimesta on toistaiseksi hyötynyt noin 15 000 romanioppilasta ja -opiskelijaa.